

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ Черкаської обласної державної адміністрації
ДЕПАРТАМЕНТ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ Черкаського міськвиконкому
ДЕПАРТАМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ Черкаської ОДА
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У Черкаській області
УПРАВЛІННЯ ПІВНІЧНОГО ОФІСУ ДЕРЖАВНОЇ АУДИТОРСЬКОЇ СЛУЖБИ
В Черкаській області
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В Черкаській області
ЧЕРКАСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
УПРАВЛІННЯ, м. КИЇВ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ, м. ХАРКІВ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. СУМИ
БАЛТІЙСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ, м. РИГА, ЛАТВІЯ
ЧЕНСТОХОВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. ЧЕНСТОХОВА, ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ КИРИЛА І МЕФОДІЯ В м. СКОПЬЄ, ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ
НЮРНБЕРЗЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГЕОРГА ОМА, м. НЮРНБЕРГ, НІМЕЧЧИНА
УНІВЕРСИТЕТ ПУАТЬЄ, м. ПУАТЬЄ, ФРАНЦІЯ
УНІВЕРСИТЕТ АЛТІНБАС, ТУРЕЧЧИНА
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У м. КАТОВИЦЕ, ПОЛЬЩА

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Матеріали XXII міжнародної науково-практичної конференції

20 листопада 2025 року

Черкаси, ЧДТУ, 2025

УДК 336 (477) (06)

Актуальні проблеми фінансової системи України [Електронний ресурс]: матеріали XXII міжнародної науково-практичної конференції: Черкаський державний технологічний університет, 20 листопада 2025 р. Черкаси, 2025. 369 с.

Основною метою конференції є обговорення та вирішення актуальних проблем фінансової системи України, грошово-кредитних механізмів регулювання економіки, управління фінансово-економічним потенціалом суб'єктів господарювання, розвитку банківської системи та інших актуальних проблем економічної науки, а також пошук конструктивних шляхів їх розв'язання.

Подані матеріали містять методологічні та методичні підходи, що можуть заслуговувати на увагу широкого кола фахівців.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету: *Григор О.О.* – д.політ.н., професор, ректор Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Заступник голови: *Демиденко В.В.* – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та управління Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Члени оргкомітету:

Гончаренко І.Г. – д.н.держ упр., професор, завідувач кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Березіна О.Ю. – к.е.н., професор, професор кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Петкова Л.О. – д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Булатова О.В. – д.е.н., професор, перший проректор Маріупольського державного університету, м. Київ.

Токарева В.І. – д.н.держ.упр., професор, директор Навчально-наукового інституту управління Маріупольського державного університету, м. Київ.

Сідельникова Л.П. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування Херсонського національного технічного університету, м. Хмельницький.

Орлова Н.С. – д.н.держ.упр., професор, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м.Харків.

Лебідь О.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м.Харків.

Бережна Л.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Dorota Jelonek, – PhD, Czestochowa University of Technology, Department of Management (Czestochowa, Poland).

Aleksander Stanisław Wojnicki, – PhD, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Department of Management (Katowice, Poland).

Голова секретаріату: *Шевченко А.М.* – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Організаційний комітет вважає за доцільне повідомити, що не всі положення і висновки окремих авторів є безперечними. Разом з тим, вважаємо можливим їх публікацію з метою обговорення.

публічних послуг навіть за умов високої невизначеності.

У стратегічній перспективі фінансова спроможність громад повинна розглядатися як фундамент повоєнного розвитку. Саме вона визначатиме можливість реалізації відбудовних проєктів, стимулювання місцевої економіки, підвищення інвестиційної привабливості, формування сучасної інфраструктури. Громади, які зможуть сформувану й диверсифіковану систему фінансових джерел, посилити інституційну спроможність і впровадити ефективні управлінські практики, матимуть значно вищі шанси на стійке відновлення і конкурентний розвиток у повоєнний період.

Література:

1. Копилюк О. І., Музичка О. М., Пелех П. Р., Тацій Є. І. Фінансова спроможність територіальних громад Львівської області в умовах децентралізації. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія : Економічні науки.* 2024. № 75. С. 14-19.
2. Пасічний М. Д., Обухов Р. О. Фінансова спроможність територіальних громад у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку. *Бізнес Інформ.* 2024. № 4. С. 221-229.
3. Звітність про виконання місцевих бюджетів України. *Open Budget.* URL: <https://openbudget.gov.ua> (дата звернення: 16.11.2025).

УДК 658.14/.17

Ангеліна Браїлко – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Науковий керівник – к.е.н., доц. Ольга Лега

Полтавський державний аграрний університет

ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА: БАЛАНС ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ ДЖЕРЕЛ

Більшість сучасних підприємств стикається з фінансовими труднощами через економічну нестабільність, високу конкуренцію та обмеженість ресурсів. У таких умовах питання вибору ефективних джерел фінансової санації набуває особливої актуальності, адже саме від нього залежить здатність підприємства відновити платоспроможність та уникнути банкрутства. Фінансова санація розглядається як система заходів, спрямованих на відновлення фінансової стійкості підприємства, забезпечення його подальшої діяльності та створення умов для розвитку. Важливим аспектом цього процесу є пошук оптимальних джерел фінансування, які дозволять реалізувати санаційні заходи з мінімальними витратами та ризиками [1; 2].

Внутрішні джерела фінансування охоплюють ресурси, які підприємство може мобілізувати самостійно: власний прибуток, амортизаційні відрахування, кошти від продажу зайвих активів, внески власників або скорочення витрат. Вони дозволяють підприємству зберегти фінансову незалежність і мінімізувати ризики, проте їх обсяг часто обмежений. Зовнішні джерела пов'язані із залученням сторонніх ресурсів, таких як кредити, інвестиції, випуск цінних паперів чи державна підтримка [3; 4; 5]. Вони відкривають доступ до великих сум коштів, але підвищують боргове навантаження та створюють залежність від кредиторів або інвесторів. Щоб наочно побачити, як джерела впливають на процес фінансової санації, наведемо їх порівняння у вигляді табл. 1.

Таблиця 1

Порівняння внутрішніх та зовнішніх джерел фінансової санації та їх вплив на відновлення фінансової стійкості підприємства

Критерій	Внутрішні джерела	Зовнішні джерела	Вплив на фінансову санацію
Походження коштів	Власні ресурси підприємства	Залучені ресурси від зовнішніх партнерів	Внутрішні джерела забезпечують автономність санації; зовнішні - швидкий доступ до великих сум
Обсяг ресурсів	Обмежений фінансовими можливостями підприємства	Може бути значним, залежить від інвесторів або кредиторів	Внутрішні джерела дозволяють покрити частину потреб; зовнішні - забезпечують масштабні проекти санації
Вартість залучення	Низька або відсутня	Висока (відсотки, дивіденди, зобов'язання)	Низька вартість внутрішніх коштів підвищує рентабельність санаційних заходів; зовнішні - потребують ефективного планування платежів
Ризики	Мінімальні, боргове навантаження відсутнє	Високі, збільшується залежність від кредиторів та інвесторів	Внутрішні джерела знижують фінансові ризики; зовнішні - можуть створити додаткове навантаження на ліквідність
Швидкість мобілізації коштів	Залежить від внутрішніх процедур	Швидка, за наявності кредиту або інвестора	Внутрішні джерела можуть діяти повільніше, але стабільніше; зовнішні - швидко покривають критичні потреби
Фінансова незалежність	Зберігається	Зменшується	Внутрішні джерела підтримують незалежність управління; зовнішні - потребують узгодження рішень з кредиторами чи інвесторами

Джерело: побудовано за [1; 2; 3; 4; 5]

Порівнюючи внутрішні та зовнішні джерела фінансової санації, варто підкреслити, що кожна з груп має як сильні сторони, так і певні обмеження.

Внутрішні джерела (прибуток, амортизаційні відрахування, реалізація непрофільних активів, оптимізація витрат) є менш ризикованими, адже не

створюють нових боргових зобов'язань і сприяють збереженню фінансової незалежності. Водночас вони обмежені за обсягами й рідко дозволяють профінансувати масштабні санаційні заходи.

Зовнішні джерела (банківські кредити, облігаційні позики, інвестиції, державна підтримка, участь стратегічних партнерів) забезпечують можливість швидко мобілізувати значні ресурси, проте передбачають виконання зобов'язань перед кредиторами чи інвесторами, що підвищує рівень фінансових ризиків та залежності підприємства від зовнішнього середовища.

Таким чином, ефективність санаційного процесу значною мірою залежить від уміння підприємства правильно поєднувати внутрішні та зовнішні джерела фінансування.

Практика показує, що найбільш результативною стратегією для українських підприємств є комбінований підхід: внутрішні ресурси гарантують стабільність і контрольованість процесу, тоді як зовнішні дозволяють масштабувати санаційні заходи та прискорити відновлення платоспроможності.

Щоб забезпечити дієвість такої стратегії, необхідно не лише обирати оптимальні джерела, а й оцінювати їхні ризики, вартість і довгострокові наслідки. Для цього доцільно застосовувати матрицю ризиків та впливу джерел фінансової санації – табл. 2, яка дає змогу системно порівняти альтернативні інструменти, визначити їхні сильні та слабкі сторони, а також спрогнозувати ефект від їхнього використання.

Такий підхід формує інформаційну базу для управлінських рішень, дозволяє збалансувати короткострокові вигоди з довгостроковою стійкістю та створює надійне підґрунтя для подолання кризових явищ і поступального розвитку підприємства.

Матриця ризиків дозволяє наочно оцінити сильні та слабкі сторони різних джерел фінансування. Вона показує, що внутрішні джерела забезпечують стабільність та фінансову незалежність, але мають обмежений обсяг ресурсів, тоді як зовнішні джерела дають можливість залучити значний капітал, але супроводжуються підвищеними ризиками та зобов'язаннями.

Для ефективної фінансової санації доцільно комбінувати внутрішні та зовнішні джерела, плануючи їх використання залежно від обсягу потреб, рівня ризику та стадії санаційного процесу. Такий підхід дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити стабільний приплив ресурсів для відновлення платоспроможності підприємства.

Матриця ризиків та впливу джерел фінансової санації на відновлення платоспроможності підприємства

Джерело фінансування	Ризики	Вплив на санацію	Рівень складності залучення	Рекомендації для управління ризиками
Нерозподілений прибуток	Обмежений обсяг коштів	Стабілізує ліквідність, дозволяє проводити невеликі санаційні заходи	Низький	Планування використання прибутку, резервування частини на непередбачені потреби
Амортизаційні і відрахування	Можливе недостатнє фінансування для капіталовкладень	Модернізація виробництва, оновлення активів	Середній	Поетапне використання, пріоритетність для критичних об'єктів
Продаж зайвих активів	Втрата частини майна, зменшення ліквідності активів	Додаткові кошти для короткострокових потреб	Середній	Оцінка ринкової вартості активів, продаж непрофільного майна
Власні внески	Зменшення фінансової подушки власників	Додаткові ресурси для санації	Низький	Узгодження з власниками, контроль за співвідношенням інвестицій і ризиків
Банківські кредити	Високі відсотки, зобов'язання перед банком	Швидке покриття дефіциту коштів	Високий	Ретельне планування графіку погашення, пошук пільгових кредитних умов
Випуск акцій / облігацій	Залежність від інвесторів, виплата дивідендів	Мобілізація значного капіталу для великих проектів	Високий	Стратегічне розміщення, залучення надійних інвесторів
Державна підтримка	Обмежена сума, бюрократичні процедури	Часткова компенсація витрат, податкові пільги	Середній	Попереднє планування, своєчасне оформлення документів
Стратегічний інвестор	Втрата частки власності, контроль над бізнесом	Великі інвестиції для розвитку або санації	Високий	Чітке визначення умов співпраці, договірні гарантії
Реструктуризація боргів	Втрата частини гнучкості, тривалі переговори	Зменшення навантаження на ліквідність	Середній	Розробка реалістичного плану погашення, регулярний контроль

Джерело: побудовано за [1; 2; 3; 4; 5]

Література:

1. Єрмоленко О. А., Коковіхіна О. О., Лисьонкова Н. М. Фінансова санація як спосіб запобігання банкрутству підприємств в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2024. № 190. С. 114–117. URL: <http://srd.pdaba.edu.ua:8080/handle/123456789/12540>.
2. Шевчук Л. Т., Шевчук Я. В., Пась Я. І. Управління фінансовими ризиками та санація підприємств в умовах сімейного стану. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2024. Вип. 41. С. 158–167. URL: <https://nzlubr.org.ua/index.php/journal/article/view/1238>.
3. Чумаченко О., Плетенецька С., Антонєць Т. Управління фінансовим станом підприємств у системі стратегічного менеджменту. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. Вип. 1(73). С. 54–65. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/672>.
4. Череп А. В. Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання : підручник. Вид. 2-ге, допрац. та допов. Запоріжжя : ЗНУ, 2025. 370 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/25533>.
5. Перерва П. Г., Лега О. В., Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М. Прибуток як основа фінансової стійкості та стратегічного розвитку підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14790464>.

УДК 336.1:352.07

Ірина Данилюк – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Науковий керівник – к.е.н., доц. Наталія Проць

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В умовах реалізації державної регіональної політики та фіскальної децентралізації питання забезпечення фінансової спроможності громад набуває особливої актуальності. Фінансова самостійність органів місцевого самоврядування є одним із ключових чинників ефективного розвитку територіальних громад, що передбачає наявність у місцевих органів влади достатніх власних фінансових ресурсів, прав формування і використання їх, а також відповідальності за результати фінансово-господарської діяльності[1].

Однією з найвагоміших проблем залишається низька частка власних

Секція 2. Питання розвитку фінансової науки

Fischer L. Issues in the development of financial science	53
Фурман А. Роль фінансової науки у формуванні економічної політики держави	55

Секція 3. Проблеми податкової, інвестиційної, бюджетної політики в Україні та шляхи її вдосконалення

Дешиця М. Податкова та митна політика як взаємопов'язані інструменти державної економічної політики	57
Куржумова К. Показники бюджетного фонду та їхня характеристика	59
Лиходєдова К. Проблеми податкової політики в Україні та шляхи вдосконалення	62
Лопатій М. Адміністрування податків як ключовий інструмент державного управління	64
Осадча Т. Інституційне вдосконалення податкової системи як чинник формування сприятливого бізнес-середовища в Україні	67
Перерва П., Прокопишин О., Лега О. Карта податкових ризиків підприємства як інструмент підвищення фінансової безпеки	71
Пінчук Т., Михайлович О. Аналітичні підходи до управління заборгованістю в системі забезпечення фінансової стійкості підприємства	74
Соловей І. Спрощена система оподаткування як інструмент підтримки мсп: національний та міжнародний досвід	77
Сумський В. Протидія ухиленню від оподаткування в умовах глобалізації та вплив воєнного стану на податкову дисципліну в Україні	80
Торгонська Д. Публічні інвестиції в системі бюджетного інвестування	84

Секція 4. Фінанси бізнесу, громад та соціальної сфери в Україні в реаліях сьогодення

Menshutina A. Management of enterprise diversification development in today's wartime crisis conditions	88
Ахмад Н. Фінансова спроможність територіальних громад в умовах війни	91
Брайко А. Фінансова санація підприємства: баланс внутрішніх і зовнішніх джерел	95
Данилюк І. Проблеми забезпечення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування та шляхи їх вирішення	99

*XXII міжнародна науково-практична конференція
«Актуальні проблеми фінансової системи України»*

Наукове електронне видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

**МАТЕРІАЛИ XXII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

20 листопада 2025 року

В авторській редакції

Гарн. Times New Roman. Обл.-вид. арк. 12,05.

Черкаський державний технологічний університет
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 896 від 16.04.2002 р.
бульвар Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006.

Кафедра фінансів ЧДТУ finance@chdtu.edu.ua